

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 80 k.

Štv. 35.

V Mariboru 27. avgusta 1868.

Tečaj II.

Prvi slovenski tabor.

(Dalje.)

G. poslanec dr. Prelog: "Slavno društvo! Prečastiti rojaki! Vsak rodoljub naj dela po svoji mogočnosti za blagostanje svojega naroda, da se tako odstrani vse, kar je krivo današnjega slabega stanja. Tega načela so se držali ljutomerski rodoljubi in so sklicali prvi slovenski tabor, tega načela so se držali tudi rodoljubi govorniki, ki so vam dokazali, kako je sila potrebno, da se vpelje slovenski jezik v naše urade, šole in cerkvene zadeve; da se tako pomagamo do boljega. Tudi jaz stopim pred Vas, ne samo kakor Vaš rojak, temoč tudi, kakor Vaš poslanec (Živio). Ljudstvo si voli za svoje poslance take moze, o katerih je prepričano, da bodo njegove pravice zahtevali in sploh za njegovo blagostanje skrbeli, dolžnost poslanca pa je, da zve, kaj je njegovim volivcem naj bolj potrebno.

Vsak, kterega sem dozdaj vprašal, kaj bi mu naj bolj potrebno bilo in kaj ga naj bolj tišči, vsak mi je skoraj odgovoril "Gospod! dače so prevelike" in če bi jih vprašal sto, bi mi jih devetdeset odgovorilo, dača je prevelika, deset pa, denarjev nimamo. (Klici: Resnica.) Moji dragi! Dače so za res previlike, ali dače v zdajnih časih znižati skoraj celo ni mogoče. Neposredna dača še vendar ne bi bila tako velika, če bi tako mnogo prikladov ne bilo, ki vendar še več iznesejo, kakor neposredna dača sama, o tem se lahko vsak sam prepriča, če pogleda v svoje dačine bukve. (Resnica.) Človek, ki dačo plačuje ima vendar vso pravico tirjati, da se mu razkaže, kamo naš denar gre in kaj se z njim dela. Neposredna dača, gre v državno kaso in je potrebna za oskrbovanje države, ta se tudi pri zdajnih razmerah v Avstriji nikakor znižati ne more, ker država potrebuje mnogo denarja, da plača obresti od velikega dolga, in da izdržava veliko armado, ktera je v zdajnih nemirnih časih potrebna, ker tudi druge države imajo mnogo vojakov na nogah in ker se je vsak dan bati, da spet napoči vojska. Kaj pa je s prikladi? Cesarski prikladi, t. j. za vojsko so potrebni, ker se ni plačano, kar so stale vojske v zadnjih letih. Kaj se zgodi z priklado za občine, lahko zvete, ker vsaka občina mora vsako leto položiti račun in dokazati, kako se je denar porabil; to isto se zgodi tudi pri okrajnem zastopništvu, ktero tudi vsako leto položi račun, v katerem dokaže, kamo je denar porabilo. Mnogo denarja gre pa tudi v deželno kaso in tudi od deželne vlade imamo pravico tirjati račun, da zvemo kako naše denarje vsako leto porabi. Hočemo malo v ta račun pogledati, da vidimo, kaj se dela z našimi denarji v Gradcu. Cela štiriska dežela plačuje neposrednih davkov, od katerih se jemlje 35 procentov deželne priklade, 2,688.300 gld. Če vzememo, da mi štirski Slovenci plačujemo samo tretjino te dače — plačujemo pa več — tedaj plačujemo 896.102 gld. in ta tretjina daje prikladov 313.644 gld. Pa kamo gre ta deželni denar? Za oskrbovanje dežele gre iz deželne zaloge blizo 160.000 gld. Za policijo 77.000 gld. Za oddelovanje dežele, t. j. za vredenje rek, za moste, ceste itd. gre više 71.000 gld. Za omikovavne naprave, t. j. za štipendije, prineske k cesarskim učiliščem, znanosti in umetnosti, tehniko v Johanneumu, višo realko, podobarnico in akademijo risanja, zavod gluho-mutastih, učenje podkovanja, telovadstvo, šole za djanške kmetijske vaje, gledišče; za vse to se plača iz deželne

zaloge 123.000 gld. Na nas toraj dojde, če vzememo spet tretjino, više 41.000 gld. Pa kaj imamo Slovenci od tega? Koliko škode nam je že napravila in še dela Mura, Drava in Pesnica, ali dozda še se niso hoteli zmeniti, da bi jo bili nekoliko vredili. Med tem se je za vredenje Anize, ki dere samo po pečinah, pred kratkimi leti izdalo više 80.000 gld. So li nam mar ceste, moste delali? Od omikovavnih naprav, mi Slovenci skoraj toliko imamo, kakor celo nič. Štipendijo Slovenec zlo težko dobi. Nemška učilišča v Gradcu nam Slovencem ne pomagajo. V realki, tehniki skoraj ni nič slov. dijakov, in še mnogo tistih, ki tje gredo, se napije tujega duha, da po tem lasten narod zaničujejo, kaj imamo od gradskega gledišča, telovadstva itd. Je li to pravica, da se v Gradcu nemško gledišče za Gradčane vzdržuje z našimi denarji? Za te nam celo nekoristne zavode pa gre iz naše slovenske zemlje više 40.000 gld. Razen tega pa donaša v deželno kaso rogačka kisela voda više 56.000 gld. in dobernske toplice 5400 gld. Rogačka kisela voda in dobernske toplice pa so na naši slovenski zemlji tedaj še gre dalje v deželno kaso našega denarja 64.000 gld. toraj skupej, če vzememo ono samo, kar gre za imenovane nam skoraj celo nekoristne zavode, in to, više 104.000 gld. Koliko bi mi s tem denarjem lahko storili za naše lastne, nam bližnje zavode, kateri bi nam v resnici koristili? (Živio!)

Tirjammo tedaj, da se za naše denarje, katerih toliko damo v deželno kaso v Gradcu, tudi naj naši reki, Mura, Drava vredite, da se napravijo tudi za nas Slovence slovenski zavodi, da se pri nas vstanove realke in kmetijske šole itd." (Živio!) Tudi ta četrti oddelek resolucije je bil po tem enoglasno sprejet.

Prvosednik naznanja da ima govoriti

g. Božidar Raič (kterega množica z živahnimi živio pozdravlja): "Slovenci radi pojo pesem: "Kje dom je moj". Ena vrsta te pesma so glasi: Na Slovenskem dom je moj!... Zgodovina nam kaže resnico, ona nam kaže kako se je godilo temu in temu narodu in zakaj se mu je dobro ali slabo godilo. In če mi pitamo reke Dravo, Savo, Muro, če pitamo gore na Slovenskem, hribe in gomile vse nam pričajo da so jim Slovenci imena dali, da so Slovenci od nekda tu prebivali, da: na Slovenskem je naš dom!... Če nam zgodovina pripoveduje, da so se Slovenci le še v 6. stoletju po teh krajih naselili, resnica je pač da se je tuj poplav divjih Hunov in Avarov čez našo deželo valil. Ali slovenska je naša zemlja, zemlja na kateri se trudimo, na kateri solze pretakamo, na kateri se veselimo! (Gromoviti klici: živio!)... Crne zgodbe divjakov so v zgodovino zapisane. ... Karol Veliki si je našo slovensko zemljo osvojil rekoč, da mu je za razširjenje sv. vere. Pa njegovi oznanovaleci sv. resnice niso bili narodu našemu po volji, ker so tuj jezik govorili. Čeravno je bilo med Slovence poslanih več škofov, kateri so celo po 50 voz žita pred seboj v deželo vozili, niso Slovenci hoteli od njih sprejeti krščanstva. Še le ko sta sveta apostola Slovonom Ciril in Metod prišla, ko sta jih učila v milem domačem jeziku, tačas je vse ljudstvo objelo sv. zveličavno vero, ker jo je razumelo. V 9. in 10. stoletju so pridrli Magjari in se vgozdili med Slovane, in kjer denes stannujejo, tam so stanovali nekda Slovenci. Tu so naše predece delili, in delili so jih pozneje še drugi. Tako smo razcepljeni še danes. Kar pa je razdeljenega, nima moči. ... Popri-

mimo se torej gesla, katero je sam naš presv. cesar za svoje razglasil „z zedinjenimi močmi“ si pomagajmo! Kar nas Slovencev živi še na zemlji, združimo se v eno celoto. (Živio!) . . . Ako ni nevarno, da se naša Avstrija na dva kosa deli, ne more se nam reči, da bi nevarno bilo, ako se združimo Slovenci v eno celoto! . . . Ako smo mi močnejši, močnejše je naše cesarstvo, kajti mi smo za obstanek in razvitek mogočne Avstrije. Združimo se, ker smo bratje in sinovi ene matere!“ (Živio!) . . . Tudi ta (5.) oddelek resolucij se z živahnimi klici s skušnjo nasprotnega glasovanja enoglasno sprejme.

(Konec prihodnjič.)

Slovinci!

V starodavnih časih so bili naši prededje svobodni in sam svoj narod. Kedar je bilo treba posvetovati se o običinskih rečeh, zbirali so se pod milim nebom, v senci košatih lip so se mirno pogovarjali, izrekli brez strahu svoje želje in tako dosegli po mirnem potu, kar so želeli in potrebovali.

Prišli pa so žalostni časi za naš slovenski narod, propal je v sužnost in v sto in stoletnih stiskah skoro da ni popolnoma poginol. Zgubil je vse zaupanje do samega sebe, nosil potrpežljivo naloženo mu težko breme in v neki zaspianosti in malomarnosti si še ni upal misliti, kako bi si popboljšal svoj težavni stan in se rešil težkega jarma, ki ga je tiščal in žulil. Po tavižent letih imamo zdaj spet postavno pravico zbirati se pod milim nebom in se posvetovati o vseh stvareh, katere se nam potrebuje in imenitne zde; naše sklepe pa smemo naznajati vladi, da tudi ona pozve, česar mi Slovenci želimo. Že je bil tak shod, prvi slovenski tabor, 9. avgusta t. l. v Ljutomeru. Prišlo je k temu shodu več ko 8000 ljudi in izrekli so svoje želje in misli zaradi pravic, katere gredo tudi našemu slovenskemu narodu. Da ima pa to, kar je sklenol prvi slovenski tabor v Ljutomeru, pri vladi še večjo veljavo, treba je, da se tudi v drugih slovenskih krajih zbere ljudstvo in okritosrečno in brez strahu izreče svoje želje. Zatoraj so pod tem vabilom podpisani možje sklenoli Vas, drage rojake, sklicati na dan 6. septembra t. l. v Žalec, da bi se tam pod milim nebom pogovorili in posvetovali, česa nam je treba, da se nam bo zanaprej bolje godilo, kakor do zdaj; da bi se tam posvetovali in pogovarjali, kako bi se ravnopravnost našega slovenskega naroda, ktera nam je v §. 19 državnih osnovnih postav vnovič od presvitlega cesarja zagotovljena, djansko izpeljala.

Pridite in pripeljte se, kolikor Vas je koli mogoče. Več ko je ljudstva zbranega, več veljave imajo sklepi. Posebno pa vabimo in kličemo Vas, slovenske rojake savinske in škalske doline; vsaj eden naj pride iz vsake hiše in hišice, da Vas bo na tavižente in tavižente. Kažite, da niste zaspani in, da Vam je mar za Vaše pravice.

Na noge, slovenski možje! Pomagajmo si sami! Če si ne pomagamo sami, nam ne bo nihče pomagal na tem svetu. Zdravimo se! Delajmo! Zedinimo se!

Se enkrat Vam kličemo: Pridite iz vseh hiš, vseh vesi, posebno iz celjskega gornogradskega, vranskega, šoštanjkega, laškega, konjiškega, kozjanskega in šmarskega okraja! Pridite v nedeljo 6. septembra ob treh popoldnev v žalski trg k slovenskemu taboru.

Sledijo podpisi 58 rodoljubov.

Gospodarske stvari.

Sadjereja.

V.

O okuliranju.

Pri okuliranju se prav varčno vzeme očice od žlahtne vejice in se vrine med skorjo onega drevesa, katero hočemo požlahtniti, se tamo dobro zaveže, da priraste.

Koristi okuliranja pa so sledeče:

1. Deblo, na katero se okulira, se ne rani zlo in zatoraj lože popolnoma zaceli.

2. Se ta način požlahtnjenja lahko rabi pri vseh sadovnih drevesih in se dobijo naj zdravejša in naj dalje trpežna drevesa.

3. Breskvi, marelice in vsi pritlikovci se naj rajše okulirajo, ker skušnje učijo, da pri prvih dveh se po okuliranju ne cedi tako lahko smola iz njih, kakor če se na kaki drugi način požlahtnijo.

4. Že po nekkih dnevih lahko opaziš, ali se je požlahtnjenje prijelo ali ne, če ne, še se prav soknato drevo lahko enkrat požlahtni.

5. Se to dela v toplem času, t. j. od početka junija do sred septembra.

6. Ni potrebno drevesnega voska.

7. Ima tudi to prednost, da se hitro napravi, ker v tem izurjen vrtnar lahko požlahtni vsak dan na stotine dreves.

Pri tem požlahtnjenju se mora posebno paziti na to, da je deblo popolnoma soknato, ker tedaj se lože skorja odlušči. Če je pa suho vreme, se morajo drevesa prej dobro pomočiti.

Okuliranje se naj lože prime, če se dela zgodaj zjutra ali taki po toplem dežu in posebno, če se okulira na vejice, ki so zrastle ono leto.

O vročem popoldnevu in pri močnem vetru se ne bi smelo okulirati. Tudi ne pri dežu ali taki po dežu, dokler še kaplje na drevesih sedijo, se ne bi smelo okulirati; ker če voda pod skorjo dojde se okuliranje ne prime.

Če taki po okuliranju nastopi velika vročina, se mora oko varovati s tim, da se nad njim priveže malo listja; zatoraj tudi ni dobro, na oni strani vejice okulirati, ktera je proti popoldnevu (jugu) obrnena.

Če je po dežu drevo nesnažno, se mora pred okuliranjem sesnažiti.

Okulira se lahko dvakrat v letu, od početka junija do sred julija in od konca julija do sred septembra. Prvo se imenuje okuliranje na rastoče oko, drugo pa na speče.

Pri okuliranju na rastoče oko, še vrinjeno oko ono isto leto požene, vejico, ki vendar, posebno v mrzlih krajih, slaba ostane in zatoraj po zimi lahko pozebe; zato se okuliranje na rastoče oko ne priporoča. Pri okuliranju na speče oko, še sicer oko na divjaku priraste, ne požene vendar ono leto vejice, temoč spi do druge pomladi. Od debel, na ktera se celo pri zemlji okulira, se morajo 14 dni prej šolen visoko vejice odrezati. Ravno pred okuliranjem pa se ne smejo vejice odrezati, ker potem sok ne more krožiti.

Če se kako drevo visoko požlahtni, se mora oko tako vrinoti, da se napravi lepa korona.

Če je divjak spoda kriv, se mora pod krivim mestom okulirati, da se potem lepo ravno drevesce dobi.

Okuliranje se mora hitro delati, posebno pri koščicistem sadju, ker tukaj se oko hitro posuši.

Okuliranje se začne pri onih drevesih, ktera naj prej sad prinesejo, p. pri črešnjah, aprikolah, breskvih, slivah, in pri koščicistem sadu naj prej pri onih drevesih, katerih sad dozori v polletju, za tim pri onih, katerih sad dozori v jeseni in proti zimi.

Jabelka in hruške se lahko okulirajo v staro in mlado skorjo, koščicasto sadje pa samo v mlado skorjo.

Dopisi.

Iz Ptuja. Govoril sem pred nekterimi tedni z nekim gospodom iz Bavarskega, kateri je tukaj potoval. Hodil je po večih krajih spodnega Štajerja in si vse na tanko ogledoval. Ko se nekaj časa pogovarjava, me vpraša, ali stanujejo a Mariborskem okrogu Nemci ali Slovenci. Od kod tako sodi, ga vprašam, in odgovori mi, ker sem povsodi našel napise ob cestah na srejskih tablah samo nemške. Razložim mu to zastavico in povem, da je to storilo le okrajno uradništvo brez ozira na narod, kateri je tam celo slovenski. To je vendar krivica mi odgovori in me praša nadalje, ali so ljudske šole slovenske, ali se pisari v uradnih v domačem jeziku, katerega narod zastopi. Žalostno mu razložim naše ljudske šole, naše uradnike. V šolah namreč vse bolj po nemščini diši, več ur na teden se morajo vbogi otroci mučiti z nemško „Sprachlehre“, večkrat stoji v tednem šolskem redu „deutsch lesen“, kakor pa slovensko. Uradniki skoro vsi nemško pišejo, so celo, kateri besede slovenske ne znajo. Ako bi prišel človek v uradnijo in bi tirjal, naj se mu slovensko piše, ker le to on razumi, zarenči uradnik nad njim, da siromak trepeče, kakor šiba na vodi. Nekoliko me debelo na to pogleda bavarski gospod in reče: To je žalostno za slovenski narod. Tako je tedaj ravnopravnost v vaši